

GARATA

OHO DZAIRA PEPA

Pauro qeeteta
Epeso Asia Gattiqa
Tii 55-56

Dzesuho Oho Ma Boto Tupu
Garatia Haba

NOO BOSABOSA

1 ¹⁻²Dzoobe Dzairamane:
Anai Pauro, Qaru abi. Oonihe, anai abiho qaru khata oonidzara. Ma abi teqaha anake dzoobiremi baabara, baamu. Ohonga Mai noi Dzesu Kiristuke baata neta ai tukutomi noi hiiremi anai noqaho qaru abi naate oorai. Dzairamane qesa ma nanai noorake qeeteqi Garata habaho oko ma boto tupu nikeho toro dzoobiremi tuusubi.

³Ohonga Mai ma Dzesu Kiristu Sopara napaho nopoi hiiremi keba ma dzapa nikeho torota biranatare. ⁴Oi napai ttokaho qangata qaami Ohonga Mai hiiremi Kiristui napake qanga neta qangauma quba kahosa napahoke teetareiqi baateta. ⁵Oho qubake Ohonga Mai napameho hasa hiire qaarare. Oi noo meenipamu!

SINABIDZA MEE OI SAMANE BAHE TEENA

⁶Qate Kiristui baruna heeba nometa nikeho kira hiiremi nookata. Oonihe nookaqi nike ikake eeteqi noho neta harateteqi ago sinabidza mainata qeehimi ana mooqorai? ⁷⁻⁸Oi sinabidza mee paha teei teqaha ooraidzara, oonihe qesai nikeke dzakidzaki eeteqi Kiristuho sinabidza oberama hiibareiqi dza eetorai.

Nanai sinabidza nikeke pobi hiireta oi mee. Oonita poiqake ttoka abi, oni mae qusuho angero tee, oni mae apei (hu nooho) sinabidza maina nikeke pobi hiibaqu abi oi pernaomanipamu ooni. ⁹Sinabidza nike

meenipamuke nanaho toota nookata. Oonita apei poiqake nike sinabidza maina pobi hiibaqu noi ai biidzaquho isaki oni. Nana bosata hiireta teena oke ana paha poiqake hiire.

¹⁰Oonita nike qupadzomami ana erake abiho penga quba hiirorai mae? Mae abiho dza hiiremi ana oho quba eetorai? Oi baamunipamu! Oke ana abiho quba eetapuke ana Kiristuho kokora eetaama naatarori.

PAUROI QARU ABIHO ISAKI NAATETAHO POMA

¹¹Oonita dzairamane nookare. Sinabidza ana nikeke banaitorai oi te abiho nenanidzara. ¹²Baura oke ana teqaha abiho torota saridzara, ma abi teqaha oke ana banaitemi nookara. Baamu. Kiristu noomae oke naho toma quba paanaitemi nookata. ¹³Meeke agobake anai Dzuta abiho sinabidzake iihaqi baura samaneke eete qaata oho teteke nike ago nookaqi qupadzomorai. Oi ana Ohongaho oko ma boto tupuke rubengaitareiqi noko ke sesero eete qaata. ¹⁴Oho qesa uimane nanahoi tete rerengi eete qaata oho teteta anai qooroqi dzaodzaoma Dzuta abiho sinabidza qaupuiteqi qesamane nameke riite qaata.

¹⁵Qate, pai gotta nahoi ana dzoomake boohimi Ohongai baruna heena nometa anake uhutota. Kebanoke noi bodza mootoqi khata nome tete nohoma gama naho quba paanaiteta. ¹⁶Paanaiteqi noi hiiremi ana raaba abiho torota Kiristuho sinabidza hiire paanaitarotaho isaki naateta.

Oonihe ana teqaha abiqaho torota sinasina aimara. ¹⁷Oho qesa ana teqaha Dzerusaremuta peiteqi qesai bosata Ohongaho Qaru abi naateta nokoho torota biranate tete aimara, bamu. Anai Dzesu gesina naasuhiqi aoke Arabia habata tuumaqi ota noke tuuhorota. Tuuhoroqi burisi eete Ttamasiko nagapata biranate ota bukhuma baura mina eeteta.

¹⁸Qate tii tapari naatemi meeke ana bodza ota Dzerusaremuta aabe tuumaqi Peetorohe nagata peiteqi qupi 15 oho isakita nakamae ota oota. ¹⁹Oonihe, Kiristuho qaru khameto minara nokohota anai teqaha teeke mooraranihe, Sopara nameho noma Dzakopo teena noke ana moota. ²⁰Nookare, noo ma pobi erake ana Ohongaho pengata qeesubi oi noo meenipamu.

²¹Oonita bodza oho neta anai tuumaqi Siria ma Kirikia habata qaata. ²²Oho qubake Kiristuho oko ma boto tupu samane Dzuta habana qaata nokoi naho pengake gesina naate qaarara.

²³⁻²⁴Oi baamuhe, nokoi noorake qesa pobi hiire nooka qaata, Idze, teei agobake napake sesero eeteqi ai tatauma baura rasaki eete qaata abi oi poiqake sinabidza teena oke abi pobi hiire paanaitorai. Oiqi hiireqi nokoi nahoke qupadzomaqi Ohongaho hasa hiireta.

QARU ABI MINARAI PAUROHO BAURA QAUPUITETA

2 ¹⁻²Qate ipita tii 14 naatemi Ohongai tete paanaitemi anai paha Dzerusaremuta tuumaqi Ttittoke aimaqi naka Banabema nanai qesa

gainene eeteqi tuumata. Oonihe ana teqaha sepeke baura eete qaarara, ma ana eto sepeke baura eetainoho qubake sinabidza anai raaba abi pobi hiirorai oke ana Dzerusaremuta abi dzapa pobinoma nokoho pengata keke rerengi eeteta.

³Qate Ttiitto noi Giriki abi oonihe nokoi te noke sama koko geeba mootareiqi hiibara, oi bamu. ⁴Oonihe tuuma ma baaba qidza napai Dzesu Kiristuho teteta saridzorai oke dzairamane obero qesai guuke nooka quba tupu ota dzuubaqi nanake angina teetare hiireqi nokoqeke keke Ttiitto oho geeba mootareiqi hiireta.

⁵Oonihe, nanai teqaha obero abi nokoho noo qusubaitara, baamunipamu. ⁶Sinabidza oi nikeho torota mee eete soubidza qubake nanai oho basesake eeteta.

Qateqa abi dzapa pobinomake hiibi nokoho dzapa pobi oi teqaha anake siri-hara. ⁷Paha Ohongai teqaha abiho dzapa pobike qupadzomoraidzara. Oonihe abi mimi dzapa pobinoma nokoi teqaha garubata naho noo geemaqi oho ipi hiibara. Oi baamuhe, Ohongai Peetoro Dzata abiho torota sinabidza hiibareiqi dzoobiremi tuumorai oke nokoi qupadzomaqi oho qesa noko moomi Ohongai anake raaba abiho torota sinabidza hiiba qubake dzoobiremi tuumorai. ⁸Oi Ohonga apei Peetoro dzapa hiiremi noi Dzata abiho quba qaru eetorai Ohonga teena noi paha anake dzapa hiiremi ana raaba abiho quba qaru eetorai.

⁹Qate Dzakopo ma Peetoro (Biriki) ma Dzohane noko subaho qesa ooqi moomi, Ohonga baura qidza anake moitemi oorai. Oho qubake noko ma nana ttaiq naataquho isakita nokoi Banabe ma nakaho botoke aimaqi hee, Nipe raaba abiho torota baura eete qaama nanamae Dzata abiho torota baura eetorakoiqi hiireta. Oonihe, nokoi nakake hee, ¹⁰Nipe raaba abiho bisata baura eesui eto Dzata abi habana nanahoke ruume naatainoiqi hiireta. Ma teena oke ana qupadzomaqi dzaodzaoma oho ttuma nikeho neta ttuttuitoraike nike moorai.

PAUROI PEETOROH OBERAKE PAANAITETA

¹¹Oonihe ipita Peetoro Attiokhia nagapata biranateqi poma teeta obero naatemi anai noho pengata oho noikiki hiireta. ¹²Oi bosata Dzakopoi Dzerusaremuta ooqi Dzata abi qesake dzoobiremi nokoi Attiokhiaho teteta tuusuqi ota biranataamake oota. Oonita Peetoro Attiokhiaho raaba abima gama isanate ttaike patta muuna qaata. Oonihe, sama koko geebanomai Dzakopoho nena baata nokoi Attiokhiata biranahimi Peetoro qupa bitotomi, noi koridza biireqi raaba abike papateta. ¹³Ma oho qesa Dzata abi qesai obero naateqi noma papateta. Ma idze, Banabe noomae oho qesa nokoma qupa teenaiteqi raaba abike papateta.

¹⁴Oke anai moomi nokoho tete teqaha sinabidza meehe tomidza naatara. Oho qubake ana nokoho pengata Peetoro pobi hiireta, Ae!

nii Dzuta abi ooqi raaba abiho pomata midza eetaamake nokoma patta muuna qaariti naane quba nii poiqake nokoke papate? Papahimi raaba abi nokoi isanate Dzuta abiho pomata qeemaqa sama koko geebanoma naataqu mae? Oi oberani. Oke ana noke pobi hiireta.

AI TATAUMAHO TETE OQAI KEKE ISANATAKOI

¹⁵Anai Peetoroke hee, Qesa napai teqaha raaba abi kahosanomaho isaki naate ooraidzara oi napai husi ma paita Dzuta abi. ¹⁶Oonihe, napai moomi abi teei hu noo gama qusubaitaquuko noi bamu oho quba Ohongaho pobi naataqu. Oi bamuhe, abi Dzesu Kiristuke ai tataumaqu oqaho quba Ohongaho pobi naatakoi. Dzuta abi napai hu noo qusubaitareiqi te oho quba Ohongaho pobi naatoraidzaranihe, raaba abi ma napa gamaqa Dzesu Kiristu ai tataumaqi noho pobi naatorai.

Tete erake qupadzomare. Abi ape ma ape hu noo gama qusubaitaite soubidzaqu oi abi qesahota isanatakoihe noi bamu oho qubake Ohongaho pobi naataqu, baamunipamu! Oonita mooro. ¹⁷Napai raaba abi kahosanomaho isakita ao hu noo potti biireqi Kiristuho torota biranate Ohongaho pobi naate oorai. Oonihe, oke moomi Kiristui hee, Kahosaho tete isanatoraiqa hiirorai mae? Oi baamunipamu!

¹⁸Oho teteke qahota mootoqi hiire. Anai qaho teeke qeeremi ngaura naatemi ana oho ngaurama qaho oke paha gootare hiiباقuko oi obero naatakoi. ¹⁹Nookare, nii ma nakai hu noota baata saridzeta. Oonihe oho ngaura qaateqi nakai Ohongaho totaqita qeemaqi aoke qaraqarake saridze oorai. Oonita nakai ikake eeteqa paha hu nooho ngaurata qeemaqu? Baamunipamu.

Anai erake qupadzomorai: Anai Kiristuma naka teena naateqi baateta, oonihe noma gama eehaha naate oorai. Oi ana bahe, Kiristui anake eehahaitemi baura ana ttokata eetorai oke ana Ohongaho khatake ai tataumaqi eetorai. Oi noi naho quba dzasa minake eeteqi naho habara eete baateta. ²⁰⁻²¹Oonita abi napai hu noo qusubaitaite oho quba Ohongaho pobi naatapuko, Kiristui sepeke baatarota. Oonihe baamu, Ohongai baruna heena nometa tete saridze oorai tete oke nii ma nakai ai siginaitemi bamu isanataqu, oke ana Peetoroke pobi hiireta.

HU NOOHO TETE MA AI TATAUMAHO TETEI MAINA PAINA

3 ¹Ana Ohongaho baruna heenahoke hiiremi Garata abi nike oho ruumeni kaqa! Nikemae nookami nanai mekeqoma nikeho pengata hee, Dzesu Kiristui napaho habara naatemi abi noke hapahapanaiteta oiqi hiire qaata. Oonihe ape nikeke ikobetemi tete mainaka qupadzomorai? ²Oonita ana qasa noo erake hiiremi nike oho noo ipi hiibare.

Nike hu noo qusubaitaiteqi Ohongaho Sumasake saridzeta, oni mae nike Kiristuho noo nooka hisi eeteqi Ohongaho Sumasa saridzeta? ³Isanate

nike Kiristuke nooka hisi eeteqi Sumasake saridzeta. Oonihe, ota sohorogi nike ruume ma potutu naate poiqake hu noota kotanga naatare hiirorai mae?

⁴Sumasaho teteke nike ago saridzeqi ota bageke eete baaqoraihe, poiqake tete oke nike sepeke qaataqu mae? Ohongai nike Sumasa nomeke ttuunomake moitemi Sumasai baura qidza samane nikeho bisata eetorai.

⁵Oonita nike hu noota tatanga naatemi Sumasai teqaha oho quba baura oke eetoraidzarani. Baamu, nike Ohongaho sinabidza nooka hisi eetemi Sumasa oqaho quba baura oke eetorai.

⁶Nookara, Abarahamu noi Ohonga nooka hisi eeteqi noho pobi naateta. ⁷Oio tete, oonita apenei oho qesa Ohonga nooka hisi eetorai nokoma napa meeke Abarahamuho khametoho qesa naate oorai.

⁸Oi Ohongai agobake mooqi erake qupadzomata. Ipita raaba abi samane nooka hisi eeteqa naho pobi naatakoi. ⁹Oke hiireqi Ohongai Abarahamuke sinabidza hiiremi noorake qeeteta, Raaba abi nokoi Abarahamu niiho nakuta agoago saridzakoi. Oke qeetemi ooraita moomi apenei Ohonga nooka hisi eetorai napa gama Abarahamuma teena naateqi agoago oke saridze oorai.

¹⁰Qate hu nooi erake hiireta, Apenei hu noo isaiteqa gama susupu qusubaita soubidzaama naataqu nokoi baataquho isaki naatakoi. Oiqi hiiretaho qubake apenei hu noota tatanga naatorai nokoi oho baruta dzuubakoi. ¹¹⁻¹²Ma hu noo oi paha erake hiireta, Apei hu noo gama qusubaita soubidzaqu abi oi oho bameta ooqa qidzoke qaraqara saridzaqu. Oiqi hiiretanihe, oi gama nooka hisi eetaquho tetenidzara.

Qate oho habarake sinabidza noota erake qeetemi oorai, Abi teei Ohonga nooka hisi eeteqa qaraqara saridzakoi. Oonita oke napa moomi tete paana naate, oi abi hu noota tatanga naateqa bamu ota Ohongaho pobi naataqu, baamu.

¹³Qate sinabidza noota erake paha qeetemi oorai, Abi apeke eeta gosoromi oorai abi oi biidza ma baatanomani. Oho qubake moomi Kiristui hu nooho baru neta napake ingonaiteqi noomae napaho habara eeteqi biidza ma baataho isaki naateta. ¹⁴Oonita raaba abima napai gama Kiristuke nooka hisi eeteqi Ohongai naru hiiretaho isakita napa Sumasake saridzemi oorai. Oho pomata Abarahamuho tete qidza ao napaho torota biranate oorai.

HU NOOI OHONGAHO NARUKE ISANATAAMA

¹⁵Dzairamane name nookare. Abiho teteta erake eete oorai. Abi teei baatare boohiqqa quba tongo nomeho noo oke geeta ttarita qeetakoi. Qeete tatanga naatemi, noo oke abi maina bamu sepeke ai siginaitaqu, mae mainata mootomi isanataqu, baamu. ¹⁶Oho qesa Ohongai naru noo teeke hiiremi oi Abarahamu ma biidza nohoho isaki naate oorai. Oi

Ohonga Abarhamu erake hiireta, Niiho biidza oioniqi hiireqi teqaha biidza samanehoke hiibaranihe, Biidza teena oiqi hiiremi biidza oi Kiristunipamu oni.

¹⁷Qate oho khoba era. Ohongai Abarhamuho quba naru noo oke hiire qeetemi tatanga naateta. Oonita ipita tii 430 naatemi hu nooi biranateta. Biranateqi, oi teqaha naru noo bosana hiireta oke ai siginaitara, baamu! Oi agoba oorai. ¹⁸Oi abi teei hu nooho teteta quba qidzaho apiapi naatapuko oi ago naru noo oke ai siginaitarotanihe, baamu. Ohonga noomae naru noo oke hiiremi tatanga naatemi napai Abarhamuma gama oho mee Kiristuke saridze oorai.

¹⁹⁻²⁰Oonihe, Kiristuke dzoomaamake oomi hu no oi oho bodzata aima ootaho khooba era: Oi hu noo biranateri abi moomi nokomaeho kahosai qanganipamu oomi beedzae saqobarota oke hiireqi Ohongai hu nooke angeroho botota qeeteqi Moseke moitemi Mosei bisata oke Isirae abike moitemi nokoi oho bame saridzemi isanataama naateta. Oonihe, naru noo oke Ohonga teenai hiire tatangaitemi Abarhamuho biidza Kiristu noi kebanoke abiho bisata biranateqi naru noo oho baura abi mee naatemi isanatorai, dzoobe!

HU NOOI ABIKE GABEHO BIIREMI KIRISTUKE SARIDZORAI

²¹Oke moomi hu noo oi Ohongaho naru nooke qirutomaama. Oi baamu, ma paha hu noo oi abike qaraqara moitaquho isaki baamu. Oorapuko, oho teteta Ohongaho pobi biranatarota kaqanihe oho tete bamu. ²²Oonihe, Ohongaho hu nooi napake teetemi oke moomi, abi napai gama susupu kahosaho nenanita isanataama. Oonihe apenei Dzesu nooka hisi eetorai nokoma napai oho teteta Ohongai naru hiireta oho mee saridzorai, saridzorakoi.

²³Oonihe napai Dzesu Kiristuke nooka hisi eetaamake qaami, hu noo oi Dzuta abi nanake sutasuta nagata qaanate qaami, ipita ai tataumaho tete paana naateta. ²⁴Oonita hu no oi nanake bakena geema qaami Kiristui biranateri napai poiqa noke nooka hisi eeteqi Ohongaho pobi naatorai. ²⁵Oonita napai poiqa nooka hisi eetemi hu noo oi teqaha napake gabeho biiroraidzara ma teqaha soopara eetaama, dzoobe.

AI TATAUMAKE EETE OHONGAHO KHAMETO NAATORAI

²⁶⁻²⁷Nookare, apene Dzesu Kiristuke ai tataumorai nike ma napai noma gama Ohongaho khameto naate ooraiqi noho isakita sinabidzaho sobasoba saridzeqi noho mututa bageke eete oorai.

²⁸Oi Kiristuho mututa Dzuta abini mae raaba abi oho koridza baamu. Kokora abini mae maikhameto oho koridza baamu. Ungapani mae atapa oho koridza oho qesa baamu. ²⁹Oi nike ma napai gama Kiristuho torota sarai teena naate oorai. Oi nike Kiristuho pobi naate ooqi oho isakita

paha Abarahamuho biidzamane naateqi Ohongai naru noo hiireta nike ma napai ttaiqake oho apiapi naate oorai. Oioni.

DZUTA ABIKE PORO KHAMETOHOTA MOOTOTA

4 ¹⁻²Oho tete erake eete oorai. Abi khata teei isanate ipita mai nomeho quba tongo mai eetakoi. Oonihe khata noi kotanga naataamake ooqi poro khataho isaki naatemi soopara ma poro maimane nokoi khata oke soopara eete qaama, mai bodza mooto oomake kebanoke abi khata oi poro gotta naatakoi. Poro gotta naateqa oionita poro tongo nomeke mai eetakoi.

³Oonita khameto kotanga naataamake ooraiho qesa Dzuta abi nanai nikeho habara naateqi agobake ttokaho isakita huttingi ma sapunge naate qaata. ⁴Qaami, oho bodza biranatemi Ohongai khata nomeke dzoobiremi atapa teei noke hu nooho nenake dzoomata.

⁵Dzoomami apene hu nooho sutasutata qaata nanake Khatai saqoromi napai gama Ohongaho khameto mimi naate oorai. ⁶Oho qubake noi khata nomeho Sumasa napaho qupata dzoobiremi napai gama oho qubake too ttuttuiteqi hee, O mai naname (papa) ooqi hiirorai.

⁷Oonita nikei teqaha hu nooho poro khameto naate ooraidzara, baamu. Nike aoke Ohongaho khameto mimi naate oorai. Ohongai hiiremi nike paha ttaike quba tongo nohoho apiapi naate ooraita qupadzomo.

GARATA ABI TETE QESA IIHAMI PAURO POBITETA

⁸Oi nikei agobake Ohonga mee noke khokhau eeteqi quba maina painake ohonga tiibeteqi oho tuhotuho eete qaata. ⁹Oonihe nike poiqa ao Ohonga gesina naatemi noi nikeke mai eete ooraita nike ikake eeteqi burisi eete paha ttokaho huttingi ma sapunge ngiingi ma baabanoma oho isaki naatare dza eetorai?

¹⁰⁻¹¹Moorare! Ana nikeho qupake muunorai. Qupi qesa ma dzasidza qesa ma tama qesa ma tii bodza qesa oke nike naane quba qabeburorai? Idze! Anai nikeho irita baura sepeke eete qaabi mae?

¹²Dzairamane name, nookare. Nike te anake sesero eetara, bamu. Oonihe anai nikeho totaqqe qupadzomoraiho isakita nikemae paha naho totaqqe qupadzomare, oho pupuke ana hiibi. ¹³Oi naho nese ganganipamu naatemi anai oho quba te peperataranihe beedzae eete nikeho torota Kiristuho sinabidza hiireta.

¹⁴Hiiremi nike nese heme nahoke mooqi teqaha naho ngiingi ma baabake eeteqi ekepusa eetara, baamu. ¹⁵Nikei Ohongaho angero teeke kokora eetarota mae Dzesu Kiristunipamuke aima kokora eetarota, oho isakita nike anake aimaqi kokora eetota. Kokora eetemi nikeho qupa qidzanateta.

Oi ana moomi tete oorapuko nike ao nese nikeme bikoumami anake moitemi oho isakita naho nese qidzanatarota, buububuu! Oonihe kokora

oonomake nike paha naho quba eetemi nikeho qupa qidzanataqu, mae bamu? ¹⁶Ana noo mee erake hiireqi te oho quba nikeho ibo naate ooraidzara. Bamunipamu, eto oke qupadzomaino.

¹⁷⁻¹⁸Oonihe, anai nikeho torota ooraku mae bamu oi gama iso keke. Oonita nikemae kokora baura eete qaaraqu oonomaho dzaodzaao oi bagenoma. Qateqa, abi qesai nikeho quba tete paanaitare hiireqi teqaha oho dzaodzaao eetoraidzara. Oi bamu. Nokoi tete qidza nikehoke siiremi nike nokoho torota dzauri hiibareiqi noko oqaho dzaodzaoke eetorai.

¹⁹Oonihe khameto bittina name, nookare. Nike Kiristuho tomidza naataamake oorai. Oho qubake atapa teei khata dzoomoraiho isakita anai nikeho quba heme erake aimorai. ²⁰Ana nikeho torota biranate keba ma dzapata noo erake hiibarorihe, bitta eeteqi ana nikeho qupa muunaqi oho totohoke geeta qeetorai.

TTOKAHO SUTASUTA MA QUSUHO SAQOSAQO OHO QAHURA

²¹Qate qesa ma nike hu nooho isaki naatare dza eetorai nikei hu nooho tete erake qupadzomare. ²²Noo erake qeetemi oorai, Abarahamuho khameto eserike paimane dzoomata. Sutasuta atapai temuke dzoomami saqosaqo atapai temuke dzoomata. ²³Oonihe abiho dza hiiremi sutasuta atapai khata temu dzoomatanihe, Ohongai naru hiiremi saqosaqo atapai oho khata mee dzoomata.

²⁴Oonita qahura noota hiiremi oho tete erake eete oorai. Oi kodza ma tangaho noo eseri. Sutasuta atapa Hagariho noo oi Sinai toraho kodza ma tangaho noo. Oi hu noonita meeke sutasutata mootorai. ²⁵Arabia habaho tora Sinai ma ttokaho nagapa Dzerusaremu nopoi ttokaho ttaiqqa teenani. Ma apene nopoho torota atimorai nokoi oho khameto naateqi gama susupu sutasutata oorai (oi gama nooka hisi eetaamaho sipi).

²⁶Qate, qusuho Dzerusaremu oi teqaha sutasutaho isakinidzara. Oi pai napahoho qesani. ²⁷Oi erake sinabidza noota qeetemi oorai, O atapa quma, nii teqaha khata teeke dzoomara, dzaasa. Oonihe, niiho qupa qidzanatare. Oi teehe bahe nii apuamaho isakita qaariti poiqa nii qura eeteqa atapa apunomake riiteqa khameto samaneke dzoomakoi. Oonita niimae too inateqa oho hasa hiibare! Oiqi hiirorai (oi gama ai tataumanomaho sipi).

²⁸Dzairamane name nike nookare. Ohonga naru noo hiiremi Sarahai Isaka dzoomata. Oho qesa napai sinabidzata naru noo nohoho khameto naate oorai. ²⁹Qate, bosata abiho dza hiiremi Hagari oho khata Isimaere dzoomami noi temu Sumasaho nenake sesero eeteta oho qesa poiike oho tete oke eete oorai.

³⁰Oonihe, oho sinabidza ikanomake hiiremi oorai? Oi hee, Sutasuta atapaho khata noi bamu saqosaqo atapaho khatama nopo esese maiho quba tongo mai eetaqu, bamu. Oho qubake sutasuta atapa ma khata

nopoke iihami tuumare. ³¹Oiqi hiiremi ooraita Dzairamane name, qahura noo oi erake hiire. Napai teqaha sutasuta atapa oho khameto naate ooraidzara, baamu. Napai saqosaqoho khameto naate ooraita, nikei hu nooho dzaodzaonomake ao iihami tuumare.

HU NOOHO DZUPUNI MAE QANGA TEEHO DZUPU OI ATTINOMA

5 ¹Kiristui napake eka qangata saqoromi oho qakiqaki naatorai. Oonita nike battigara naateqa etoqa paha sutasutaho kabira naataino. ²Nike sama koko geebanoma naatemake, Kiristui bamu nikeke hoobidzaqu. Noo oke ana Pauroi nike pobi hiiremi nookare. ³Qesa ma nike sama koko geebanoma naatare hiirorai nikei hu noo gama susupu qusubaita soubidzaridzoho bame aimami oi nikeke teetakoi.

⁴Oonita apene hu nooho teteta Ohongaho pobi naatare dza eetorai nike korabete nookare. Kiristui bamu ota nikeke hoobidzaqu, bamu! Nike ota taateqa Ohongaho baruna heenaho isakiana naatako. ⁵Oho habarake nanai erake qupadzomorai, Ohongaho Sumasa napake dzeimami nana nooka hisi eeteqi oho teteta Ohongaho pobi naatorai.

⁶Oi Dzesu Kiristuho teteta abi teei sama koko geebanoma naataqu, mae oho isakiana naataqu oi gama quba meeama. Oonihe, meeke Ohongai napaho quba dzasa eetemi napa noke nooka hisi eetaqu tete oio meenomanipamu oni.

⁷Nikei bosata Kiristuho teteta bage eete tuusumi, apei nikeke dzakidzaki eetemi nike tete mee oke qaatake boobi? ⁸Ohongai nikeho kira hiiremi dzakidzaki baura oi te noho nenanidzara, baamu.

⁹Nookare. Dzoota maa teei suubaquko, qesa minarai gama suubakoi. ¹⁰Oonita qahura oke ana nikema gama Ohongaho pengata teenaite qupadzomaqi hiire. Abi nike dzakidzaki eeteta noke nikei ao hotou biidzare.

¹¹Dzairamane name, anai sama koko geebaho tete hiire rerengi eetapuko, hapahapaho noo ma oho midzake oho abi qupadzomaama naateqi bamu anake sesero eetarota. ¹²Oonihe sama koko geebanomai oho dzaodzao eeteqi nikeke tototo hiire dzakidzaki eetorai ana dza eetemi nokomae ipibireqa puni nokomeke teetemi oho dzaodzao bamu naatare.

¹³Dzairamane name nookare. Ohongai nikeho kira hiireqi saqoromi oorai. Oonihe, nike saqosaqo teteta ooqi etoqa dzongobeteqa dza nikehoi hiibaquke qusubaitaino. Oonita nikei dzasake eeteqa, qesaho kokora eete qaarare.

¹⁴⁻¹⁵Oonihe, nike etoqa qesa bitta ma kaka eeteqa qesa teete bamuitaino. Oi hu noo qibai erake hiirorai, Nii sama niimeho dzasa eetoraiho isakita abi temuho dzasake eetorare. Oke nike meeke qusubaitemi oi hu noota isanatako.

ABI AGOBA MA ABI USAQE OHO KORIDZA

¹⁶Paha ana noorake hiire. Abiho dza hiirorai ma Sumasaho dza hiirorai nopoi qesa ibo eetorai. ¹⁷Oonita nopoi qesa beekho eetemi nikemae qupadzomaquho teteta tuumaqu oke nike bitta eetakoi.

¹⁸Meeke Ohongaho Sumasai tete banaitemi, nike ota tuumami bagenoma naatakoi. Oke eeteqa nike bamu abiho dzake qusubaitaqu. Ma Sumasai nike dzeimami ota tuuma qaaraqu nike bamu hu nooho kabira naataqu, baamu.

¹⁹Qateqa abiho dza hiiremi oho mee biranatorai oi era: ²⁰Guume ma pasena, apuata ma takutaku, ohonga maina paina, googa ma baru, ibo ma dzauba, ²¹peetta ma qeraqera, hu ma koridza, oba tatangaho dzaodza, ma quba samane oonoma oioni. Nookare. Ana agobake qogo noo hiiretaho isakita paha erake hiire, apenei quba oonomake eetorai nokoi bamu Ohongaho pobita dzuubaqu, baamunipamu.

²²Qate Ohongaho Sumasai hiiremi oho mee biranatorai oi era: Dzasa, qupa qidzaqidza, hasu ma keba, pookeba samakeba, keba ma dzapa, baruna heena, ²³ma tete idzoidzo, ma sama quurataqu, ma sama soopara eetaqu, quba oonomake eetaqu oho qaga bamu, oio qidza.

²⁴Oi apene Kiristuho pobi naate oorai nokoi ttokaho dza ma rumuba nokomeke teete kebaitemi oorai. ²⁵Oonita napai Sumasaho nena naate ooraimi, Sumasai oora ma qaara napahoke soopara eete qaama napai noke qusubaita qaarare. ²⁶Etoqa napamae sama qusuba baurake eeteqa qesa kurebetaino.

QESA KOKORA EETORAQU OIO TETE

6 ¹Dzairamane name abi teei kahosa teeke eesumi nike mooraquko nikehota apene meeke Sumasaho tete qusubaitorai nikei abi oke keba ma dzapata kharuba teetare. Oonihe, nike eto oho qesa torona oke saridzainoho attike eesuqa noke kharuba teetare. ²Nike qesaho bame aima qaarare. Oke eetemi Kiristuhota bagenoma naatakoi.

³Oi abi teei quba gattiqa ooqi sama nomeke moomi minanataqu abi oi sama nomeke ikobeteqa qanganatakoi. ⁴Oonita abi samane nikei baura nikemeqake torotaite qaarare. Oke eeteqi nikei isaki bosana nikemeke riitaquko nike bamu abi temuho qubake ttidza qidzanataquhe, baura nikemeke qupadzaomaqi ttidza qidzanatakoi.

⁵Oonomake eeteqa abi samane eto bame nikemeke sepeke qesaho qereta goosobainohe nikemae aima qaarare. ⁶Ma apenei sinabidza nookorai nikemae adzahaha naate oho kiridzake qupadzomaqa sinabidza banaita oke ttaike moite qaarare.

⁷Paha noorake korabete nookare. Ohongake ikobetaquho tete ooraama, baamu. Oi abi teei quba teeke dzaaromi peiteqa mee goomami mee

teena oke noomae saridzakoi. ⁸Oi teei dza ma rumuba nometa quba qupadzomami oho mee biranateqa abi noomaeke teetemi rubenga naatakoi. Oho qesa apei Sumasaho neta quba qupadzomami oho mee biranatem i abi oi qaraqara tatangaho meupu saridzakoi.

Oho qubake baura qidza oonomake eete qaaqa, etoqa napamae hobisata peperataino. ⁹Oi gama quba bodzanomanita napa battigara naate qaaqa oho mee saridzakoi. ¹⁰Oonita oho tete siibaamake ooraquta napai abi samaneho quba baura qidzake eete qaarare. Oonihe, apene nooka hisi eetorai noko ke bosa qupadzomaqi nokoho kokora mekeqoma eetorare.

¹¹NAHO NESE ISANATAAMA NAATEMI QETAQETA ERAI MINANIPAMU, OI ANA PAUROI BOTO NAMEMA NOO SUHE ERAKE QEESUBI.

¹²Qateqa, Dzuta abi eto nookami qanganatainoho qubake qesai nikeke hee, Sama koko geeba aimareiqi hiirorai. Oi Dzuta abi nokoi eto Dzesu Kiristuho hapahapa noo nookami qanganatemi noko nikeke qanga hiibainoiqi hiirorai. ¹³Nokomae ao sama koko aimoraihe nokoi te meeke hu nooke qusubateqi eetoraidzara. Nike oho angita dzuubaqa oho geeba aimamake oho qubake nokoi sama qusuba baura eetaridzo ooqaho dzake noko eeteqi tototo hiiroraita nookao!

¹⁴Qate ana naamae ikanomake eeteqi sama qusuba baurake eetaqu? Baamunipamu, oonihe meeke anai Soopara napame Dzesu Kiristuho dzapa ai qusubaitakoi. Anai noma naka hapahapata baateqi ana noho teteta tuumaqi hobisata qaateqa ttokaho teteke ana qusubaitemi bamu isanataqu. Oi qidzoke napai ttokaho samama qesa dzaira eetaqu.

¹⁵Oonita sama kokoke geeba mootaqu, mae sama koko geeba mootaama naataqu oi gama quba sepe. Oonihe Kiristui abi teeke korabetemi usaqe naataqu meeke oi quba bagenoma. ¹⁶Ma apene oho teteke aima qaaraq u nokoho torota Ohongaho hasu ma qupa kokora biranatare. Nokoi napama gama meeke Ohongaho Isirae (suqobidza abi) oni.

¹⁷⁻¹⁸Napaho Soopara Dzesu noi sama nahota ttanga nomeke mootomi oorai, oonita bodza eraho neta abi teei eto sepeke anake dzakidzaki eetaino. Dzairamane name, oionita napaho Soopara Dzesu Kiristu noi baruna heena nometa nike soopara eete qaarare. Oore.

Anai Pauro